

Universitätsbibliothek Wuppertal

Davidis Ruhnkenii Opuscula Varii Argumenti, Oratoria, Historica, Critica

Ruhnken, David

Lugduni Batavorum, 1823

Praefatio ex t. IV. editionis M. A. Mureti operum

Nutzungsrichtlinien Das dem PDF-Dokument zugrunde liegende Digitalisat kann unter Beachtung des Lizenz-/Rechtehinweises genutzt werden. Informationen zum Lizenz-/Rechtehinweis finden Sie in der Titelaufnahme unter dem untenstehenden URN.

Bei Nutzung des Digitalisats bitten wir um eine vollständige Quellenangabe, inklusive Nennung der Universitätsbibliothek Wuppertal als Quelle sowie einer Angabe des URN.

[urn:nbn:de:hbz:468-1-1677](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:468-1-1677)

PRAEFATIO

EX T. IV. EDITIONIS

M. A. MURETI OPERUM.

ERUDITO LECTORI

S. P. D.

DAVID RUHNKENIUS.

Cum, post depulsam seculo XV. barbariam, una cum bonis literis vera eloquentia revocari coepisset, quicumque bene dicendi scribendique laudem appetrent, de *Livii* praecepto, quod *Quintilianus* X. 1. p. 493. ex ejus epistola ad filium scripta commemorat: *Legendi Demosthenes atque Cicero: tum ita, ut quisque est Demostheni et Ciceroni simillimus: unius Ciceronis imitandi studio et inter se contentione exarserunt.* Tum altero, ut ita dicam, Latinitatis aureae seculo in Italia exorti sunt, qui primum honesto, mox ob servilem quorundam imitationem invidioso nomine, *Ciceroniani* vocarentur, Bembus, Sadoletus, Pogianus, Majoragius, Manutius, Palearius, Sigonius, alii, quorum hic locus non capit recensioem. Sed horum omnium luminibus, dici vix potest, quantum offecerit *M. Antonius Muretus*, ea felicitate *Tullianam* exprimens eloquentiam, ut, nisi res, quas tractat, recentiore scriptorem proderent, ipsum *Ciceronem* a te legi putares. Cujus facultatis praestantia, non ab una doctrina, aut a singulari quodam

imitandi artificio, quod ceteros fefellerit, sed ab aliis caussis, repetenda videtur. *Plinius Caecilianus*, ut hoc utar, et doctrina abundavit, et lingua Latina adhuc satis integra scripsit, et, ut ipse fatetur, nihil aliud, quam *Ciceronem* imitando effinxit. Nec tamen ulla vel in Epistolis, vel in Panegyrico periodus, quam *Cicero* pro sua vellet agnoscere, reperitur. Aliud exemplum aetas suppeditat recentior. *Paulus Manutius* nec eruditione, nec Latinitatis scientia *Mureto* cedebat, *Ciceronis* imitandi studio fortasse vincebat, quippe tota vita id unum egit, aut optavit, ut *Ciceroni* quam simillimus videretur. Sed is quoque magis secutus *Ciceronem*, quam assecutus est, et in hoc imitationis genere jacet cum *Mureto* comparatus. Quid ita? Nempe *Mureto* naturae beneficio idem, quod *Ciceroni*, obtigerat ingenium: *Plinio* et *Manutio* diversa ingenii forma. Ab hac indolis similitudine fluxit illa *Mureti* in qualibet re exprimenda felicitas, venustas in narrando, lepos in jocando, aurium denique sensus in oratione numerose struenda. Compar natura *Muretum* sponte in *Ciceronis* vestigia deducebat: at dispar *Manutium* invitum et reluctantem alio trahebat; ut non sit mirandum, nos *Muretinis* libris, semel in manus sumtis, ita teneri, ut eos vix deponamus; *Manutianis* autem, quamvis terse et polite scriptis, quod anxium imitandi studium produunt, cito satiari. Quo minus dubitamus *Muretum* cum ingenio, tum arte scribendi, vere *Ciceronianum* dicere; quamvis ipse, nominis invidiam veritus, sic se appellari noluerit. Quin etiam *Var. Lect. XV. 1.* ut aetatis suae *Ciceronianos* uret, profiteretur, se interdum ab *Appulejo*, *Cassiodoro*,

Sidonio Apollinari, et similibus, verba loquendique genera sumere. Quae professio non vera, sed simulata videtur *Caspari Scioppio* de Stil. Hist. p. 64. 75. ut sic *Muretus* latebram paratam haberet, si quid sibi, cujus nullum idoneum auctorem laudare posset, excidisset. *Scioppio* se non sine stomacho quodam opposuit *Jacobus Thomasius* Praefat. ad Oration. p. 8. Sed *Scioppianam* rationem frustra oppugnari, hoc argumento intelligitur. Nimirum, si verum est, quod *Muretus* ait, se ne labentis quidem Latinitatis voces et locutiones refugere, eas, necesse est, in ejus libris reperiri. Atqui, tantum abest, ut quicquam ab istius aetatis scriptoribus mutuatus sit, ut ne a *Seneca* quidem, haud paulo meliore scriptore, quo mire eum delectatum fuisse scimus, multum traxisse videatur. Sed, age, *Mureto* callide loquenti, ut tempori serviret, opponamus *Muretum* sincere et ex animo loquentem, Praefat. ad *Terent.* T. II. p. 653. Alterum vitium est, quo *Transalpini* multi (fatendum enim est) laboramus: quod cum in *Latini sermonis elegantia excellere pulchrum putemus, non tamen fere callemus, quo ad eam itinere contendere oporteat: itaque de nostris pauciores haecenus, quam vellem, exiiterunt, qui se ad Ciceronis, Terentii, Caesaris imitationem componerent. Pervolutabant sine ullo discrimine omnes omnium scriptorum libros, et ex omnium commistione varium quoddam et multiforme pro suo quisque ingenio dicendi genus effingebant. et paucis interjectis: Semper Latini sermonis puritatem magnum quoddam et praeclarum bonum esse duxi: semper eam ex illorum, quos supra nominavi, eiusque finitiorum scriptis, velut e purissimis fontibus, haurien-*

dam sum ratus. Vide quae diximus ad Var. Lect. I. c. Quod *Muretus* de Transalpinis hominibus dicit, etsi minus huc pertineat, tamen me admonet, ut, quod saepenumero miratus sum, hic expromam. Satis constat, laudem bene Latine scribendi jam inde a renatis literis penes Italos fuisse. Quo quidem in studio, ne alia praesidia commemorem, multum adjuvabantur et patriae linguae similitudine, et vivendi sub coelo Latino conditione, et inde orta cum corporis, tum ingenii temperatura. Nec eam laudem aetate nostra consenuisse, documento sunt disertissimae Orationes *Jacobi Facciolati* et *Hieronymi Lagomarsini*, quibus apud alias nationes perraro similes reperiuntur. Quod mirabilius debet videri, ipsos Italos in hac bene scribendi arte a duobus Transalpinis superatos esse. Alter est *Muretus*, ortu Gallus, de quo jam dudum loquimur. Alter *Petrus Joannes Perpinianus*, natione Hispanus; qui, nisi in medio spatio corruisset, ipsi *Mureto* palmam eloquentiae dubiam fecisset. Quanquam fateor, utrique doctorum Italarum, tanquam *Corradi*, *Masseji*, *Manutii*, consuetudinem profuisse.

Sed, his missis, causas, quae nos impulerint, ut *Mureti* Opera, in unum corpus congesta, ederemus, age, breviter explicemus. Etsi nemo dubitat, quin juventus, ad Latinam eloquentiam informanda, in veterum scriptorum, maxime *Ciceronis*, lectione continenda sit, utile tamen est, unum alterumve e disertis recentioribus cognosci, ut ejus exemplo via ratioque imitandi facilius intelligatur. Cui consilio quis potest esse accommodatior, quam *Muretus*? Nec ta-

men eundem in scholas recipi velim, et tanquam classicum scriptorem praelegi adolescentibus: ut in quibusdam Germaniae scholis, me puero, fieri solebat. In primis autem in *Mureto* iterum edendo spectavi id, quod jam dicam. Multi et hic, et alibi produntur libelli e critico genere, quibus adolescentes ingeniosi Emendationes et Conjecturas in Graecos Latinosque scriptores exponant. In eorum plerisque eruditionem, acumen et solertiam admiror. Sed iidem partim tam jejune, partim tam inquinatè scripti sunt, ut fastidium et nausea legentibus oboriatur. Hos igitur Critices studiosos *Mureti* exemplo docere volui, posse Emendationes non solum mundo exquisitoque orationis genere explicari, sed etiam, in summa tenuitate rerum, aliqua suavitate, quae lectores teneat, condiri; omninoque turpissimum esse iis, qui veterum elegantias aliis enarrent, ipsos uti sermone barbaro et lutulento. Non est inter recentiores, si Latinitas spectetur, *Mureto* scriptor emendator. Vel sic tamen ei non sentienti quaedam minus Latina surrepserunt. Quae ne juvenes, quibus hanc Editionem comparavi, tanquam probe dicta arripiant, feci idem, quod vir in paucis Latine doctus, *Lagomarsinus* in *Julii Rogiani* Epistolis edendis fecit, ut in talibus locis, quid Latinitatis ratio postularet, breviter monerem. Etsi vero nullum consilium erat, omnia ad vivum reseccare, quaedam tamen manifeste vitiosa a me praeterita esse, sero animadverti. Ita, quod legitur T. I. p. 145. *caussa discussa*, pro, *caussa cognita*, cadentis, vel potius jacentis Latinitatis est. Eodem Tomo I. p. 376. bis scribitur, *potuerit*, ubi Gram-

Grammatices ratio postulat, poterit. T. IV. p. 609. in sententia quid reprehendam, non habeo. Qui error Mureto cum multis, etiam Latine doctissimis, communis est. Nunc, post Ernesti hac de re disputationem in Praefat. ad Ciceronem, nemini dubium esse potest, quin scribendum sit: in sententia quod reprehendam, etc. Dixi de prima caussa Mureti formulis typographicis repetendi. Altera haec est. Complures Mureti libelli sic evanuerant, vix jam ut comparerent. Quorum omnium cum, post longam investigationem, copiam nactus essem, nihil antiquius habui, quam ut eos sempiternae oblivioni, in quam, verendum erat, ne caderent, hac nova Editione eriperem. Initium eorum colligendorum factum erat Ingolstadii, auctore Marco Velsero, praestantis doctrinae viro, qui Muretum Romae docentem audiverat, teste Marco Antonio Bonciario, qui et ipse Mureti disciplina usus est, Epistol. IX. 12. Mureti autem Opuscula partim edita, partim inedita, per hanc occasionem ad Ingolstadienses pervenerunt. Andreas Schottus, vir non ille quidem exquisitissima doctrina praeditus, sed literarum juvandarum studio nemini secundus, cum post Mureti mortem Romam venisset, Muretinae Anecdota, in his quatuor libros Variarum Lectionum, de quibus mox dicemus, sibi vindicavit. Cujus rei notitiam debemus Mureti discipulo, Josepho Castalioni Observ. Decade VI. Cap. 2. Reversus in patriam Schottus, haec Anecdota M. Velsero, cujus tum summa in literis erat auctoritas, edenda commendavit. Qui exquisitiorem eorum partem, Variarum Lectionum Libros IV. et Observationes juris

ipse

ipse in lucem emisit Augustae Vindelicorum a. 1600. 8. reliquam partem Ingolstadiensibus edendam concessit. Quibus ita licuit omnium plenissimam Orationum, Epistolarum, et Hymnorum Editionem prodere ex officina *Davidis Sartorii* a. 1592. quamvis homo obscurus, *Johannes Croesselius*, qui huic Editioni praefatus est, nec *Schotti*, nec *Velseri*, per quos Editio sic locupletata videtur, ullam fecerit mentionem. Hinc Ingolstadienses curam suam ad Opuscula edenda converterunt. Decennioque post, a. 1602. 8. duo volumina apud *Adamum Sartorium* prodierunt, quorum prius, editum 24. Aprilis, complectitur *Commentarios in Aristotelis X. Libros Ethicorum, et in Oeconomica, Topicorum libri septimi, et in eundem Alexandri Aphrodisiensis commentarii interpretationem, commentarium in Lib. I. et III. Platonis de Repub. Notas in Cyropaediam et Ἀναβάσει Xenophontis: posterius, editum Kal. Octobribus, Commentarium in I. et II. Librum Rhetoricorum Aristotelis, et ejusdem interpretationem ex Graeco, Librum singularem in primam quaestionem Tusculanam Ciceronis, Notas in III. Libros de Officiis, et in V. de Finibus, in Orationem pro Dejotaro, Commentarium in Catilinarias.* Biennio post a. 1604. accessit tertium volumen, continens *Commentarios in V. libros Annalium Taciti, et Notas in Sallustium.* Singulis voluminibus, bibliopolae nomine, praemissa est dedicatio, disertam habens professionem, illa Opuscula *Schotto* et *Velsero* accepta referenda esse. Dedicatio prima: *Haec ipsa elegantissima opuscula, quae hic typis excusa damus, perierant, nisi illa Andreas Schottus, Societatis Jesu, Mureti admi-*

rator, ex sparsis schediasmatis, quorum multi ipsius Mureti manu exarata erant, collegisset, thesaurique loco conservasset. — Quae bono publico literario hinc damus, si non emendatissime, ut volumus, causa est, quod sparsa folia Sibyllae fuerint, male habita lacerata, exesa, uno verbo jamjam interitura, nisi, de quo dixi, Schottus, et nobilis amplissimusque dominus, Marcus Velserus, Duumvir Augustanus, illa ab interitu vindicasset. Dedicatioe secunda: Posthuma Mureti suppeditavit nobis Bibliotheca Marci Velseri, reipublicae Augustanae Duumviri. Denique dedicatioe tertia: Andreas Schottus, Antverpianus, Societatis Jesu sacerdos, qui pleraque opera Mureti, necdum in lucem edita, post excessum auctoris, ex ipsius adversariis eruit, et, ut conservarentur, effecit. Eas autem dedicatioes scriptas esse suspicor a Jacobo Gretsero, tum Professore in Academia Ingolstadiensi, qui Muretinis Opusculis inepte adjecit *Notas et Varias Lectiones* in Georgium Codinum Curopalatae de officiis Palatii Constantinopolitani, item *Faculam* Georgio Codino Curopalatae accensam: quarum Notarum auctorem Gretserum esse, satis constat.

Post Ingolstadienses a. 1727. ad Mureti Opera colligenda animum adjecit Bibliopola Veronensis, Jo. Albertus Tumermanus, nescio quo adjutore usus, quem et *Vita Mureti*, et *Dissertatio de ejus Operibus et Editionibus*, satis ostendunt, fatuum ineptumque hominem fuisse. Habuit tamen a viro doctissimo, Joanne Baptista Recanato exemplum *Aldimunt* Orationum, in quo Muretus non solum Orationes, sed etiam additam Orationibus versionem Libri V.

Ethi-

Ethicorum manu sua castigarat. Quas correctiones in Editionem nostram recepimus. Idem promisit, se similes *Mureti* emendationes in Carmina daturum. Sed res non apparet. Omnino tota ista Editio Veronensis, quinque Tomis in forma octava constans, et sordide excusa est, et negligenter curata, et, cum titulus *Mureti* Opera omnia promittat, vix dimidiam Operum partem exhibuit. Ex Opusculis tribus Ingolstadiensibus, quorum summa raritas est, ei non nisi unum volumen ad manum fuit. Cumque desperasset, sibi duorum reliquorum copiam futuram, Editionem inchoatam destituit, omniumque expectationem decepit. Multo diligentius partes Operum, id est, Orationes, Epistolas, Carmina, curarunt eruditissimi viri, *Jacobus Thomasius* et *Joannes Checcotius*, ille Lipsiae a. 1672. hic Patavii a. 1741. cujus etiam Editio commendationem habet ab ineditis quibusdam in lucem vocatis. Utriusque Praefationes, bonae frugis plenas, huic Editioni praemisimus.

Nunc de singulis partibus, quas Editio nostra comprehendit, proprie dicendum est. Primo loco positae sunt Orationes, ad Editiones *Aldinas*, et optimam illam Ingolstadiensem studiose a nobis exactae. Quibus, nostra demum aetate, luculenta facta est accessio. Namque *Checcotius* earum numerum auxit una integra, edita illa quidem, sed paucis cognita, et alterius ineditae fragmento. Utramque reperies T. I. p. 363. hujus Editionis. Brevi post *Petrus Lazarius* Tom. II. *Miscellaneorum ex MSS. Libris Bibl. Collegii Romani Societatis Jesu*, alia duo Fragmenta Orationum ex MSS. protulit. Quibus, quoniam *Lazaria*.

Sianus liber serius ad nos pervenit, locum dedimus in Auctario Operum *Mureti*, T. IV. p. 598.

Epistolas locupletavimus undecim ad *Lambinum* scriptis, de quibus quod scire necesse est, diximus ad T. I. p. 377 novendecim a *Lazerio* l. c. editis, et sex per aliorum libros sparsis, quas in Auctarium Operum T. IV. p. 582. conjecimus Earum indicium nobis fecit vir eximius, et de hac *Mureti* Editione praeclare meritus, *Jacobus Morellius*, quem ex literis ad nos datis, et humanitatis studiis perpolitum, et vix credibili historiae literariae scientia praeditum cognovimus; ut Bibliothecae *D. Marci* talem tam omnibus numeris absolutum praefectum jure gratulemur. Removimus autem ex *Muretinis* epistolas *Pauli Sacraei*, quas addiderat *Thomasius*, correctas illas quidem, ut suspicari licet, a *Mureto*, sed rerum inanes, nec magnopere dignas, quae legantur, aut requirantur.

Epistolas T. I. p. 653. excipiunt Juvenilia ad Editionem Parisinam A. 1552. expressa, item Poëmata varia ex Editionibus *Aldinis*, p. 733. quibus quatuor ineditas Elegias, in his illam prope divinam ad *Jo. Bapt. Amaltheum*, adjecit *Checcotius* T. I. p. 783. et jambicum carmen *Lazerius* T. IV. p. 618. Nos quoque duo Fragmenta Elegiarum T. I. p. 788. ex MS. protulimus, tum immemores, ea jam extare in Commentar in *Aristotelis* Ethica T. III. p. 296 454. *Thomasius* habuit Carminum Editionem *Aldinam* a. 1575. plures Elegias, quam in ceteris sunt, exhibentem. In quibus cum homo tristioris naturae versus quosdam molliculos et parum pudicos reperisset,

Haec carmina Editione sua nimis severe exclusit, et mihi, qui nihil, quod a *Mureti* manu profectum esset, praetermittere statuissem, necessitatem imposuit illius Editionis diu et frustra quaerendae. Ex qua tandem inventa Cl. *Morellius* Elegias, quibus T. IV. p. 612. locus datus est, pro humanitate sua descripsit. Ceterum, si *Mureti* numeri non tam leniter cadunt, quam *Flamini*, aut *Molsae*, id Latini sermonis munditie, qua plerosque recentiores Poetas vicit, facile compensatur. In *Catulliano* quidem genere sic excellit, ut, *Joanne Cotta* excepto, parem habeat neminem. Si quando in metri ratione lapsus reperitur, culpam sustineant pravae veterum Poëtarum Editiones, a quibus in fraudem inductus est. Eos errores cum in exemplo suo notasset *L. Santenius*, legitimū sonum digitis et aure callens, facile ab ejus humanitate impetravi, ut illas Notas huic Praefationi subijci pateretur.

Sequitur, ut de Phidiaco opere Variarum Lectionum dicamus. Earum libri VIII. primum prodierunt Venetiis 1559. 4. deinde libri XV. Antverpiae apud *Plantinum* 1586. 8. Reliqui IV. quomodo, post *Mureti* mortem, ad *Schottum*, inde ad *Velserum*, eorum Editorem, pervenerint, cum supra dictum sit, nihil attinet repetere. Illos IV. libros cum superioribus XV. deinceps *Janus Gruterus* intulit in *Lampadem Criticam* T. II. p. 1154. Hic si Criticum agere voluissem, saepe mihi res ipsa copiosam materiem dedisset. Sed talis disputatio non congruebat hujus Editionis consilio.

Scholïa in *Ciceronis* *Catlinarias*, et *Philippicas*, *Terentium*, *Catullum*, *Tibullum*, *Propertium*, *Horatium*, ex *Aldinis*, quoad ejus fieri potuit, Editionibus expressimus. *Terentium* antequam *Muretus* totum Venetiis ederet, Parisiis a. 1551. prodidit Scholïa quaedam in *Andriam* et *Eunuchum*, ab ipso T. II. p. 662. commemorata. Quem libellum inventu rarissimum nunquam vidimus. At vidit *Morellius*, V. Cl. quem fugitivorum, ut vocantur, opusculorum nihil fugit. Libellus a *Mureto* inscriptus est eidem *Joanni Costecando*, ad quem extat carmen in *Juvenilibus* T. I. p. 708. ubi operarum errore legitur *Costecando*. Brevis illa dedicatio hæc est:

M. Antonius Muretus

Joanni Costecando suo

S. P. D.

Quae, cum tibi annum abhinc alterum *Terentii* fabulas privatim explicarem, codicis mei marginibus adscripseram, ea, quantum memoria repetere potui, rogatus in publicum emitto. Sive enim studiosis hujus auctoris aliquid mea opera fieri potest, denegandum id eis non puto: sive minus, at certe facilis chartarum aliquot futura jactura est. Hoc autem, quicquid est, tibi dicatum volo, ut intelligas amicorum etiam absentium memoriam a me studiosissime coli. Vale. Lutetiae 16. Sept. 1551.

Ipsa autem Scholïa, quae *Muretus* maturiore aetate castigavit, et in pleniorum *Terentii* Editionem tradu-

dūxit, non tanti putabamus hic repetere, aut, in quo a posterioribus differrent, indicare.

Scholia in *Senecam* non ex Editione Romana, *Mureto* mortuo, per *Franciscum Bencium* curata, quam in ipsa Italia rariorem esse, testis est *Checcotius* in Praefat. p. 102. sed ex Parisina a. 1607. sumsimus. Romanae si facultas nobis fuisset, non neglexissemus ejusdem *Bencii* Praefationem addere; quae quin scite docteque scripta sit, dubitare non sinit reliqua hominis elegantia.

Notae in *Tacitum* duplicis generis sunt, aliae criticae, aliae tironibus dictatae. Criticas *Acidalius* descripsisse videtur ex eo exemplo, quod nunc est in Bibliotheca Collegii Romani, vel ex alio inde propagato: de quo *Lazerius* de Vita et Script. *Mureti* p. 561. Lectiones adolescentibus comparatas Ingolstaedienses ediderunt. Quae tametsi non multum eruditionis exquisitae continent, tamen a venustate quadam, *Mureto* propria, commendationem habent.

Omnium minime *Mureti* ingenio dignae sunt Annotationes in *Justiniani* Institutiones, ex ejus ore exceptae, quas, mendis contaminatas, nescio quis Lugduni 1602. vulgavit. Nos in iis repetendis emendatiorem Editionem Ultrajectinam secuti sumus.

Juvenilis etiam *Mureti* Commentarius in *P. Ronsardi* Amores, Gallice, *Les Amours de P. Ronsard, commentés par Marc Antoine de Muret, à Paris* 1553. 8. etsi laudatus a *P. Burmanno Secundo* Praefat. ad *Lotich.* p. 21. sine magno lectorum damno omitti potuisset, nisi futuri essent, qui dicerent, non

omnia *Mureti* Opera, quae titulus promittit, hac Editione contineri.

Haec sunt, quae sub *Mureti* nomine in lucem emissa reperiuntur. *Joannes Lamius* in *Vita Richardi Romuli Richardii* Florentiae a. 1748. Epistolam et Elegiam, sine auctoris nomine in MS. repertam, protulit, tribuitque *Mureto*. Utramque hic ponamus, ut penes lectores sit iudicium:

Riccardo Riccardio S. P.

*Ain tu? vivit et valet Victorius noster? et magnus senex pulcherrimis literarum monumentis patriam suam illustrare pergit? O gratum mihi, o jucundum nuncium! nam superioribus mensibus, quae volebamus, hic de illo sparsa erant. Nulla mihi cum homine familiaritas (nunquam enim inter nos vidimus) at singularis intercedit amicitia, quam ille munusculo non vulgari confirmaverat. Nam, praeter epistolam amanter et officiose scriptam, *Aristotelis de R. P.* libros summa cura castigatos dono Romam usque ad me misit; et parabam ego quidem, sed gravissimis negotiis impeditus parem gratiam referre non potui. Te vero illius discipulum, juvenem moribus suavissimis, et tanto praeceptore dignum, ut amem; nae ego, quem omnes homines oderint, dignus videri debeam. Quod si vita suppetat, ut hujus meae erga te benevolentiae testimonia aliquando existent, dabo operam. Interea (quando te ita velle intellexi) carmen mitto paucis a me horis concinnatum, luctuoso et parum grato argu-*

mera-

mento, quo immaturum tuæ Reginae obitum justissimis quidem lacrimis desco. Quid vero in eo carmine præter novitatis gratiam laudari possit, non video; sed ego imperitiæ notam subire, quam honestissimo tuo desiderio deesse, malui. Thraciam istam legationem prospere tibi evenire opto: tu fac, ut quam primum sospes salvusque ad tuos Florentiam revertare. Bene vale. Domi, IIII. Idus Maji.

In obitu Joannæ Etruriæ Reginae Elegia.

Nonus adest mensis, fatalis et appetit hora;
 Jam gravis Etrusca rumor in urbe sonat.
 Quid sit in incerto est, at languet regia conjux,
 At soror invicti Caesaris aegra gemit.
 Dicite, quis propius fas est accedere Divos,
 Filius, an nata est scita puella domi?
 Heu male! quod sparsis incedit Flora capillis;
 Errat et huc illuc pallida turba metu.
 Et Dux ille Ducum longe subspirat, et ora,
 Ora prius lacrimis humida, pallor habet.
 Ergo nurus magni Cosmæ cadet? ergo sub umbras
 Tot spes, tot curas, auferet una dies?
 Et vos ignavi Medici cessastis, et artem
 Non lapis, aut succis arguit herba potens?
 Nec tu, Juno parens, nec opem, Lucina, tulisti?
 Phyllyrides ubi tunc, aut ubi Phoebus erat?
 Pallet, et heu totos invasit frigidus artus
 Sudor, et in media lumina morte natant.

*Jam jacet Etruscas nuper Regina per urbes,
 Jam cinis est, et quem tantula caelet humus.
 Nondum forma tamen, nec adhuc nitor ille recessit;
 Spirat in augusta fronte serenus honos.
 Sic matutinae violae, si decidat imber,
 Molle caput riguo deposuere solo.
 I modo, et ingentes populos, et Norica regna,
 Castraque Germanis inclita Caesaribus;
 Et Medicum titulos, et opes, et nomina, gentis,
 Et clarum Occiduis Regibus adde genus,
 Cum suprema manu legerunt fila Sorores,
 Nox manet una omnes, et Stygis atra palus;
 Nec remeare licet: consurgit aheneus alte
 Murus, et infernas stat Canis ante fores.
 Exsilit illa tamen, vinculisque exsuta malignis
 Corporis, illustri legit in arce locum.
 Qualis in aëria concedit turre columba;
 Igne rubet pectus, cetera labe carent.
 Inde graves luctus, subspiraque aegra, maritum
 Ridet, et hic mecum serius, inquit, eris.
 Adspicit et natus, et qui jam regius infans
 Surgit in imperium, claraque facta, patris.
 Curre, puer, magnumque animis imitare parentem,
 Haereat et toto pectore Cosmus avus.
 Nec tibi Caesar avus, nec avunculus excidat alter
 Caesar, et Austriacae nomina tanta domus.
 Tu quoque jura dabis jam tum, cum pace solutus
 Stet pater, et longum vixerit ille senex.
 Tum te magnanimi Tusci mirentur in armis;
 Adgnoscat veteres Itala terra duces.*

*Ibit et effusis tum laetior Arnus in undis,
 Et suet Ausoniis aemulus Ister aquis.
 Dixit, et a laeva micuere impensius ignes,
 Et rutilam visa est spargere stella facem.*

Bandinus in *Vita Petri Victorii* p. 69. negat, hanc epistolam esse *Mureti*, propterea quod non singularis amicitia, ut ab auctore epistolae dicitur, sed perpetua simultas inter *Muretum* et *Victorium* intercessit. Cui prorsus assentimur. Accedit, ut epistola, quamvis elegans et Latina, non ea facilitate, quam in *Muretinis* miramur, scripta esse videatur. Elegiae vix quicquam ad summam elegantiam deest, etsi non sit a *Mureti* ingenio profecta. Nollem ejus auctor ultimam in ergo corripuisset, et *spargere stella*, neglecta debili positione, durius scripsisset. Vox etiam *tantula* magis comica est, quam elegiaca, iudice *Sante* nostro.

Erunt fortasse, qui *Mureti* in *Petronium* Notas a nobis praetermissas querantur. Certe in Catalogo Biblioth. *Bodlejanae* p. 475. *Mureti Annotationes in Petronii Arbitri Satyricon*. *Helenopoli* 1610. 8. memorantur; ejus catalogi fidem secutus videtur *Lazarius* in *Vita Mureti* T. IV. p. 564. Sed eas Annotationes non extare, certum est. Errorem peperit Index interpretum, illi Editioni a *Goldasto* praepositus, ubi *Mureti* annotationes referuntur, non ut editae, sed ut aliquando edendae. *Goldastus* autem haud dubie respexit verba *Petri Danielis* Praefat. ad *Petronium*:
M. A. Muretus, vir undecumque doctissimus, quem

audio ex vetustissimo et integerrimo Codice Petronii editionem absolutissimam publice parare.

Plura *Mureti* Anecdota Romae latent cum in Bibliotheca *Barberiniana*, tum inprimis in illa Collegii Romani Soc. Jesu, in quam major pars librorum *Mureti* migravit; de quibus vide *Lazarium* 1. c. Unde ut a doctis Italis in lucem vocentur, bonarum literarum causa optamus. Vale, erudite Lector, et nobis fave.

— Ao. MDCCLXXXIX.